

Research Article

Model fitness Human Values and Marital Burnout with Mediation of Psychological Hardiness

M. Ahmadi¹, K. Momeni^{2*}, A. Moradi³

1. Master of Psychology, Department of Psychology, Faculty of Social Sciences, Razi University, Kermanshah, Iran .

2*. Associate Professor of Psychology, Department of Psychology, Faculty of Social Sciences, Razi University, Kermanshah, Iran.

3. Assistant Professor of Psychology, Department of Psychology, Faculty of Social Sciences, Razi University, Kermanshah, Iran.

*Corresponding Author: kh.momeni@razi.ac.ir

Abstract

The aim of this study was to determine the Model fitness Human Values and Marital Burnout with Mediation of Psychological Hardiness. The method of correlational research was structural modeling. The statistical population was married men and women living in Kermanshah city in 2019. 400 people by multi-stage cluster random sampling method based on entry criteria (having at least 2 years of married life experience and not going to marriage counseling centers and family court at the same time due to marital problems) and exit criteria (being disturbed) questionnaires) were selected and finally 257 people were determined as the final sample size. The Marital Boredom Scale (CBM) (Panis, 1996), Portrait Value Questionnaire (PVQ-40) (Schwartz, 2006) and Hardiness Scale (HS) (Kubasa, 1982) were used to collect data. In the data analysis from descriptive statistics (Frequency, percentage, mean and standard deviation) and in the investigation of the research model, first the statistical assumptions (the normality of the distribution of variables and confirmatory factor analysis) are examined and then the model analysis is done with the Pearson correlation method. The results showed that the proposed model had a good fit ($\chi^2/df=1.56$, GFI=0.94, AGFI=0.90, IFI=0.96, TLI=0.97, CFI=0.97, NFI=0.92, REMSA=0.04). Psychological Hardiness ($P < 0.01$) negative predicts Marital Burnout and human values ($P < 0.05$) positively predict Psychological Hardiness. The path of human values to Marital Burnout and the path of human values to Marital Burnout with the mediation of psychological Hardiness were not significant ($P > 0.05$). Therefore, it can be concluded that psychological Hardiness has a direct role in marital Burnout.

Keywords: Marital Burnout, Human Values, Psychological Hardiness, fitness.

Citation: Ahmadi, M., Momeni, K., Moradi, A., (2023). Model fitness Human Values and Marital Burnout with Mediation of Psychological Hardiness .Journal of Social Psychology, 11(68), 77-90.

برازندگی مدل دزدگی زناشویی براساس ارزش‌های انسانی با میانجیگری نستوهی روانشناختی

مهتاب احمدی^۱، خدامرادمومنی^{۲*}، آسیه مرادی^۳

۱. کارشناس ارشد روانشناسی، گروه روانشناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.
۲- دانشیار روانشناسی، گروه روانشناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.
۳- استادیار روانشناسی، گروه روانشناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.
* نویسنده مسئول: kh.momeni@razi.ac.ir

چکیده

هدف پژوهش حاضر برازندگی مدل دزدگی زناشویی براساس ارزش‌های انسانی با میانجیگری نستوهی روانشناختی بود. طرح پژوهش همبستگی از نوع مدل سازی معادلات ساختاری بود. جامعه آماری زنان و مردان متأهل ساکن شهر کرمانشاه در سال ۱۳۹۹ بودند که ۴۰۰ نفر به روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چند مرحله‌ای براساس ملاک‌های ورود (داشتن حداقل ۲ سال تجربه زندگی زناشویی و عدم مراجعه همزمان به مراکز مشاوره زناشویی و دادگاه خانواده به دلیل مشکلات زناشویی) و ملاک خروج (مخدوش بودن پرسش‌نامه‌ها) انتخاب شدند که در نهایت ۲۵۷ نفر به عنوان حجم نمونه نهایی تعیین گردید. جهت اندازه‌گیری متغیرهای پژوهش از مقیاس دزدگی زناشویی (پانیز، ۱۹۹۶)، پرسش‌نامه تشبیهی ارزش (شوارتز، ۲۰۰۶) و مقیاس نستوهی (کوباسا، ۱۹۸۲) استفاده شد. در تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی (فراوانی، درصد، میانگین و انحراف معیار) و در بررسی مدل پژوهشی ابتدا پیش‌فرض‌های آماری (نرمال بودن توزیع متغیرها و تحلیل عاملی تأییدی) مورد بررسی و سپس تحلیل مدل با روش همبستگی پیرسون و تحلیل مسیر در نرم‌افزار SPSS-25 و AMOS-24 انجام گرفت. نتایج نشان داد که شاخص‌های برازش در وضعیت مطلوب قرار داشتند ($df/28x=1/56$ ، $GFI=0/94$ ، $AGFI=0/90$ ، $IFI=0/96$ ، $TLI=0/97$ ، $CFI=0/97$ ، $NFI=0/92$ ، $RMSEA=0/04$). مسیرهای مستقیم نستوهی روانشناختی به دزدگی زناشویی ($P<0/01$) و ارزش‌های انسانی به نستوهی روانشناختی ($P<0/05$) معنی‌دار بودند. مسیر مستقیم ارزش‌های انسانی به دزدگی زناشویی و مسیر غیرمستقیم ارزش‌های انسانی به دزدگی زناشویی با میانجیگری نستوهی روانشناختی معنی‌دار نبود ($P>0/05$). نتایج این پژوهش بر نقش بااهمیت نستوهی روانشناختی بر دزدگی زناشویی تأکید دارد. می‌توان با تدوین پروتکل مبتنی بر نستوهی روانشناختی و برگزاری آن در قالب کارگاه‌های آموزش زناشویی از شیوع دزدگی زناشویی پیشگیری نمود.

کلمات کلیدی: دزدگی زناشویی، ارزش‌های انسانی، نستوهی روانشناختی، برازندگی.

مقدمه

خانواده نظامی از تعاملات صمیمانه است که از پیوند زن و مرد ایجاد می‌شود و رضایت زوجین از زندگی زناشویی به منزله رضایت از کل خانواده می‌باشد (آسپارا، ویتکوسکی و لو، ۲۰۱۸). موفقیت و پایداری ازدواج بر پایه حمایت متقابل زوجین است، در مقابل روابط زوجین بنا به زمینه‌های مختلف آسیب‌پذیر می‌باشد (کاندمیر کارابورچ و تونچ، ۲۰۲۰). امیدواری و عشق‌ورزی افراطی در اوایل زندگی زناشویی و امیدواری به وفور قابل مشاهده است، تقابل این امید در تضاد با واقعیت‌های زندگی زمینه عدم ارضای نیازها، عصبانیت، جدایی و فاصله زناشویی را فراهم می‌نماید (دانه‌ام، ۲۰۱۶). چنین وضعیتی مقدمه دلزدگی زناشویی است، دلزدگی زناشویی از عدم تناسب بین توقعات و واقعیت‌ها ناشی می‌شود که با کاهش تدریجی دلبستگی عاطفی به همسر و احساس بیگانگی همراه است (پاینز، نیل، همر و ایکسون، ۲۰۱۱). تشدید نشانه‌های دلزدگی زناشویی با افزایش شیوع بی‌اعتمادی، تحقیر، بی‌توجهی افراطی به همدیگر و بی‌معنا بودن زندگی مشترک همراه خواهد بود (گراف، چریستنسن، پولسین و ایگیروود، ۲۰۱۸). بنابراین لزوم توجه به عوامل زمینه‌ساز و تعدیل‌کننده دلزدگی زناشویی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

ارزش‌های انسانی

از جمله عوامل اجتماعی مؤثر بر دلزدگی زناشویی است، وو، لیو، گو، کای و وو (۲۰۲۰) بر اهمیت ارزش‌های انسانی و تشابه هویت اخلاقی زوجین در رضایت زناشویی و رضایت از زندگی در فرزندان اشاره داشت. شوارتز (۱۹۹۲) ارزش‌های انسانی را به منزله‌ی هدف‌های خواستنی و فراموقعیتی و اهداف انتزاعی که به عنوان اصول راهنما تعریف می‌کند، که ارزش‌های معیار مهمی در ادراک معنا تلقی می‌شود (پیرمرادی، احمدیان، کرمی و یاراحمدی، ۲۰۱۹). چی، وو، کائو، ژو و لین (۲۰۲۰) در پژوهشی نشان دادند که رابطه زناشویی مبتنی بر ارزش بر رضایت زناشویی اثر دارد. ارزش‌های انسانی با سازگاری زناشویی (مرت، ۲۰۱۸)، کیفیت زناشویی (مک دونالد، فیتول و گراو، اولسون، گرداد و مارشال، ۲۰۲۰)، رضایت از رابطه و رضایت از زندگی (لیکاس، ایل ماریانا، ورکاسالوا، واتینینا و لانکوئیستب، ۲۰۱۸) و طلاق عاطفی (ژیان، گروسی و حیدری، ۱۳۹۵) رابطه دارد. نستوهی روانشناختی یک عامل مهم در تعیین سطح سلامت جسمی- روانی، بین فردی- اجتماعی و معنوی است (حسینی، حسام و حسینی، ۲۰۲۲). نستوهی روانشناختی به معنای عملکرد موفقیت‌آمیز فرد در تجربه موقعیت‌های تنیدگی‌زا و فشارآور بوده (سیویوریکایا، ۲۰۱۹) که الگوی انگیزشی مهارتی، مواجهه با استرس است (زهو، سونگ، چن، لی، وانگ و کونگ، ۲۰۱۸). پژوهش‌ها حاکی از آن بود که نستوهی روانشناختی نقش مهمی در پیش‌بینی دلزدگی زناشویی (زالی، احمدی و صرامی، ۱۳۹۸؛ شجاعی، شجاعی، دستجردی و خورشیدزاده، ۲۰۱۵)، تعارض زناشویی (الهی، ملائی، جلال ریگی، فولادی و مومن‌جو، ۱۴۰۰)، صمیمیت زناشویی (نکو کرداران، ایزدی و مردانی، ۱۴۰۰)، سازگاری زناشویی (روشن‌نژاد، بیان‌فر و طالع‌پسند، ۱۳۹۸) دارد. ایلمن و سوروکو (۲۰۲۲)، بهمنی و همکاران (۲۰۲۲) به نقش سرسختی و تاب‌آوری در پیش‌بینی سازگاری زناشویی تأکید داشتند. در ارتباط با اثر ارزش‌های انسانی بر نستوهی روانشناختی پژوهش بهزاد پور، مظهری و سهرابی (۲۰۱۸) و هدایتی و خایز (۲۰۱۵) به رابطه انگیزش پیشرفت به عنوان یکی از ابعاد ارزش‌های انسانی با نستوهی روانشناختی اشاره داشت.

دلزدگی زناشویی یکی از مهم‌ترین چالش‌های زناشویی مورد بحث پژوهشگران خانواده است (پاموک و دورموش، ۲۰۱۵). ارزش به عنوان معیار تشخیص درست از نادرست اساس تصمیم‌گیری ما در انتخاب است، در روابط زناشویی طبقه اجتماعی، اقتصادی، تحصیلی و فرهنگی زوجین، تأثیر شرایط جامعه و ترجیحات ارزشی هموار عوامل تعیین کننده بااهمیت هستند (سیفی قوزلو، حمیدی، شریفی و خلیلی، ۱۳۹۴). نوسان این عوامل کیفیت روابط زناشویی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. میزان همنوایی، سنتی بودن، خیرخواهی، جهان شمول بودن، خود رهنمودی، تحریک‌طلبی، لذت‌جویی، انگیزش پیشرفت، قدرت و احساس امنیت دایره گسترده و متنوع رفتارهای زناشویی از همدلی و پذیرش غیرشرطی تا تعارض، انتقاد تند و خشم را دربرمی‌گیرد، از طرفی با توجه به ادبیات نظری نستوهی روانشناختی با تقویت و توانمند نمودن منابع ارزشی و فردی، می‌توان گرایش ارزشی اثرگذار را در جهت کاهش دلزدگی زناشویی فراهم نمود. می‌توان انتظار داشت نستوهی روانشناختی با کشف معنا به افزایش تأثیر ارزش‌های انسانی بر پایداری روابط و خشنودی زناشویی منجر می‌شود. مطابق با شکل ۱ در ارتباط با مدل مفهومی پژوهش حاضر گزارش‌های همزمان در این زمینه ارائه نشده است. لذا پژوهش حاضر در پی پاسخ‌گویی به این سؤال است که آیا نستوهی روانشناختی در رابطه ارزش‌های انسانی با دلزدگی زناشویی نقش میانجیگری ایفا می‌کند یا خیر؟

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

روش پژوهش

طرح پژوهش توصیفی از نوع همبستگی مبتنی بر مدل‌سازی معادلات ساختاری (SEM)^۱ بود. جامعه آماری پژوهش را کلیه زنان و مردان متأهل ساکن شهر کرمانشاه در سال ۱۴۰۰ تشکیل می‌دادند، براساس روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای نخست ۶ محله بین محله‌های شهر کرمانشاه انتخاب، سپس در هر محله یک مجتمع مسکونی و از هر مجتمع ۴ بلوک به صورت تصادفی انتخاب و ۴۰۰ پرسش‌نامه بین افراد متأهل با تأکید بر محرمانه بودن اطلاعات توزیع گردید، ۱۴۳ پرسش‌نامه به علت مخدوش بودن کنار گذاشته شد، در نهایت ۲۵۷ نفر به عنوان حجم نمونه انتخاب شد. تحلیل داده‌های پژوهش با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی ضریب همبستگی پیرسون و مدل معادلات ساختاری (تحلیل عاملی تأییدی^۲ و تحلیل مسیر^۳) با استفاده از نرم افزار SPSS-۲۵ و AMOS-۲۴ انجام گردید.

1. Structural equation modeling
2. Confirmatory factor analysis
3. path analysis

ابزارهای پژوهش

الف) مقیاس دلزدگی زناشویی (MBC):^۱ توسط پاینز (۱۹۹۶) طراحی شد. مشتمل بر ۲۱ ماده در سه خرده مقیاس دلزدگی جسمانی، دلزدگی عاطفی و دلزدگی روانی می‌باشد. نمره‌گذاری در طیف لیکرت هفت درجه‌ای از هرگز (نمره ۱) تا همیشه (۷) تنظیم شده است. پاینز (۱۹۹۶) ضریب پایایی با روش باز آمایی در یک دوره ۱ ماهه ۰/۷۶ گزارش داد و همچنین پاینز (۱۹۹۶) روایی مناسب را برای پرسش‌نامه گزارش کرد. نادری، افتخار و آملازاده (۱۳۸۸) پایایی این مقیاس با روش آلفای کرونباخ ۰/۷۸ گزارش کردند، جهت اعتبار این مقیاس از پرسش‌نامه رضایت زناشویی انریچ^۲ (ENRICH) استفاده شد، که ضریب همبستگی ۰/۴۰ بود. در پژوهش حاضر پایایی پرسش‌نامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ برابر با ۰/۸۶ بود.

ب) پرسش‌نامه تشبیهی ارزش (PVQ-۴۰):^۳ توسط شوارتز (۲۰۰۶) طراحی شد که مشتمل بر ۴۰ گویه در ۱۰ خرده مقیاس جهان شمولی نگر، ایمنی، سنت، همنوایی، خیرخواهی، خودرهنمودی، پیشرفت، تحریک طلبی، لذت جویی، قدرت است. نمره‌گذاری به صورت ۱ (ابتداً شبیه من نیست) تا ۶ (بسیار شبیه من است) است. دامنه ضریب همبستگی ابعاد این مقیاس ۰/۴۴ تا ۰/۶۵ جهت بررسی اعتبار در پژوهش شوارتز (۲۰۰۶) بود و پایایی به روش آلفای کرونباخ ۰/۷۶ گزارش شد. دلخوش و احمدی مبارکه (۱۳۹۰) ضرایب بازآزمایی پرسش‌نامه تشبیهی ارزش‌ها را در سه فاصله زمانی متفاوت گزارش کردند) دامنه‌ی ضرایب ۰/۶۷ تا ۰/۹۴). پایایی به روش آلفای کرونباخ در پژوهش حاضر ۰/۹۰ بود.

ج) مقیاس نستوهی (HS):^۴ توسط کوباسا^۵ (۱۹۸۲) ساخته شد شامل ۵۰ ماده است که به شکل ۴ درجه‌ای (از صفر صحیح نیست تا ۳ کاملاً صحیح است) نمره‌گذاری می‌شود، این مقیاس دارای سه مؤلفه چالش، تعهد و کنترل است (مددی، ۲۰۰۷). ضریب همبستگی زیر مقیاس‌ها با کل پرسش‌نامه را برای تعهد، کنترل و چالش به ترتیب ۰/۸۵، ۰/۶۵ و ۰/۷۰ گزارش شده است (کوباسا، مددی و زولا، ۱۹۸۳). در ایران این پرسش‌نامه توسط الهام پور و گنجی (۱۳۹۷) مورد بررسی قرار گرفت روایی درونی حاکی از دامنه همبستگی ۰/۷۱ تا ۰/۸۲ بین ابعاد چالش، تعهد و کنترل بود همچنین پایایی به روش آلفای کرونباخ برابر با ۰/۷۰ بود. پایایی به روش آلفای کرونباخ در پژوهش حاضر ۰/۸۲ بود.

یافته‌ها

تعداد ۲۵۷ نفر متأهل با میانگین سنی ۳۵/۹۱ و انحراف معیار ۹/۳۹ در این پژوهش شرکت داشته‌اند که ۱۲۷ نفر (۴۹/۲٪) مرد و ۱۳۰ نفر (۵۰/۸٪) زن بود. از نظر وضعیت تحصیلی ۵ نفر (۱/۹٪) ابتدایی، ۲۵ نفر (۹/۷٪) سیکل، ۱۲۴ نفر (۴۸/۱٪) دیپلم، ۲۳ نفر (۸/۹٪) فوق دیپلم، ۵۸ نفر (۲۲/۵٪) لیسانس، ۱۸ نفر (۷٪) فوق

1. Couple Burnout Measure
2. Enriching & Nurturing Relationship Issues Communication and Happiness
3. Portrait Value Questionnaire
4. Hardiness Scale
5. Beierlein, C., Davidov, E., Schmidt
6. Maddi, S. R., & Zola

لیسانس و ۵ نفر (۰/۱/۹٪) دکتری بودند. از نظر وضعیت اشتغال ۱۶۲ نفر (۰/۶۲/۸٪) دارای شغل آزاد و ۹۶ نفر (۰/۳۷/۲٪) دارای شغل دولتی بودند. همچنین میانگین مدت زمان ازدواج برابر با ۱۲/۳۱ و انحراف معیار آن ۱۰/۷۲ بود.

جدول ۱. ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیرها	۱	۲	۳	میانگین	انحراف معیار
۱- دلزدگی زناشویی	۱			۶۳/۴۶	۲۰/۹۰
۲- ارزش‌های انسانی	۰/۰۵	۱		۹/۲۶	۳/۱
۳- نستوهی روانشناختی	۰/۴۶**	۰/۲۰*	۱	۱۶۹/۱	۱۶/۶۴

** $p < 0.01$ * $p < 0.05$

نتایج جدول ۱. نشان داد که همبستگی نستوهی روانشناختی با دلزدگی زناشویی ($p < 0.01$) و ارزش‌های انسان ($p < 0.05$) معنی‌دار بود. همبستگی ارزش‌های انسانی با دلزدگی زناشویی معنی‌دار نبود ($p > 0.05$). جهت تحلیل داده‌ها از روش حداکثر درست‌نمایی^۱ در روش مدل معادلات ساختاری استفاده شد. ابتدا پیش فرض‌های نرمال بودن و تحلیل عاملی تأییدی در ارتباط با مدل مفهومی پژوهش مورد بررسی قرار گرفت. نتایج بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها نشان داد که شاخص چولگی و کشیدگی در تمامی متغیرها مورد استفاده این پژوهش خارج از بازه‌های $+1/96$ و $-1/96$ نیستند. بنابراین توزیع داده‌ها از شرایط نرمال بودن برخوردار بود. نتایج مربوط به تحلیل عاملی تأییدی در جدول ۲. و شکل ۲. ارائه شده است.

جدول ۲. مقایسه شاخص‌های برازندگی مدل پیشنهادی پژوهش با میزان استاندارد مدل

شاخص	df	df/	GFI	AGFI	IFI	TLI	CFI	NFI	REMSA
بازده قابل قبول	-	۱ تا ۵	> ۰/۹۰	> ۰/۸۰	> ۰/۹۰	> ۰/۹۰	> ۰/۹۰	> ۰/۸۰	< ۰/۰۸
مدل پیشنهادی اولیه	۳۷/۷۷	۱۰۱	۰/۸۴	۰/۷۸	۰/۸۶	۰/۸۳	۰/۸۶	۰/۸۱	۰/۰۹
وضعیت برازش	-	برازش	عدم برازش	عدم برازش	عدم برازش	عدم برازش	عدم برازش	عدم برازش	عدم برازش
مدل اصلاح شده	۱۲۹/۸۸	۰/۸۳	۰/۹۴	۰/۹۰	۰/۹۷	۰/۹۶	۰/۹۷	۰/۹۲	۰/۰۴
وضعیت برازش	-	برازش	برازش	برازش	برازش	برازش	برازش	برازش	برازش

نتایج جدول ۲. نشان داد که شاخص‌های برازندگی مدل پیشنهادی اولیه در مقایسه با میزان استاندارد به غیر از شاخص df/x^2 از برازش مطلوبی برخوردار نبود. در اصلاح مدل براساس پیشنهادات نرم افزار

جدول ۳. برآورد ضرایب مسیرهای مستقیم و غیر مستقیم در مدل پیشنهادی

مسیرها	برآورد استاندارد	خطای استاندارد برآورد	نسبت بحرانی	سطح معنی داری
ارزش‌های انسانی به دزدگی زناشویی	۰/۰۵	۰/۱۱	۰/۴۹	۰/۶۲۴
نستوهی روانشناختی به دزدگی زناشویی	-۰/۵۵	۰/۰۷	-۶/۹۲	۰/۰۰۱
ارزش‌های انسانی به نستوهی روانشناختی	۰/۱۴	۰/۱۳	۲/۰۶	۰/۰۳۹
ارزش‌های انسانی به دزدگی زناشویی با میانجیگری نستوهی روانشناختی	۰/۰۸	۰/۱۰	-	۰/۵۴۳

نتایج جدول ۳ نشان داد که ضریب استاندارد مسیرهای مستقیم نستوهی روانشناختی به دزدگی زناشویی (-۰/۵۵) و ارزش‌های انسانی به نستوهی روانشناختی (۰/۱۴) با توجه به مقدار نسب بحرانی بالای $\pm ۱/۹۶$ و سطح معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵ معنی‌دار بود. ضریب استاندارد مسیر ارزش‌های انسانی به دزدگی زناشویی (۰/۰۵) با توجه به مقدار نسب بحرانی پایین‌تر $\pm ۱/۹۶$ و سطح معنی‌داری بالاتر از ۰/۰۵ معنی‌دار نبود. مسیر غیرمستقیم ارزش‌های انسانی به دزدگی زناشویی از طریق نستوهی روانشناختی با توجه پایین‌تر بودن سطح معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵ معنی‌دار نبود.

بحث و نتیجه‌گیری

یافته اول این پژوهش نشان داد که ارزش‌های انسانی بر دزدگی زناشویی اثر مستقیم ندارند این نتایج را می‌توان با پژوهش‌های وو و همکاران (۲۰۲۰)، چی و همکاران (۲۰۲۰)، مرت (۲۰۱۸)، مک دونالد و همکاران (۲۰۲۰)، لیکاس و همکاران (۲۰۱۸)، ژیان و همکاران (۱۳۹۵) و سیفی قوزلو و همکاران (۱۳۹۴) ناهمسو دانست. پژوهش‌های ذکر شده بیشتر بر مفهوم ارزش اخلاقی تأکید داشتند، در چرایی عدم معنی‌داری مسیر ارزش‌های انسانی به دزدگی زناشویی می‌توان به این نکته اشاره کرد، ارزش‌های انسانی بیشتر با مفاهیم اجتماعی تداعی پیدا می‌کند که به هدف جامعه آرمانی با ارزش‌گذاری نسبت به مفهوم رفتار و اخلاق انسان در جامعه گرایش دارد که تعمیم آن بیشتر در ارتباط با حوزه‌های شغلی، بازار کسب و کار (زیلزر، ۲۰۱۸)، اجتماعی و فرهنگ سازمانی، اخلاق (کارنیرو، ای سوزا، دینیس و لیت، ۲۰۲۱) تفکر فلسفی و فعالیت‌های انسانی است. در مقابل کیفیت روابط زناشویی و دزدگی زوجین به عوامل عاطفی و مهارت‌های ارتباطی بستگی دارد. در واقع فرد با وجود درک بالا از ارزش‌های انسانی احتمال دارد بیشتر در جستجوی مشارکت اجتماعی باشند، همسو با این دیدگاه ولف، هادوک، منستد و مایو^۳ (۲۰۲۰) بر نقش ارزش‌های انسان (مسئولیت و امنیت) در ارتقای تلاش‌های جمعی (مقابله با بحران‌های همه‌گیر

1. Zelizer
2. Carneiro, e Sousa, Dinis & Leite
3. Wolf, Haddock, Manstead & Maio

کرونا) اشاره داشتند. نتایج پژوهش سارکی، فیکو، میلر، بارلان، ملنیکوویچ، جوکینن و نینیک^۱ (۲۰۱۹) نشان داد افراد در طبقات اقتصادی و اجتماعی بالا بیشتر بر ارزش‌های موفقیت و قدرت تأکید دارند، این در حالی است که می‌توان ریشه دلزدگی زناشویی را در رقابت و عدم توازن قدرت در روابط زناشویی استنباط نمود. در تبیین دیگر می‌توان عدم معنی‌داری اثر ارزش‌های انسانی بر دلزدگی زناشویی را براساس این دیدگاه تحلیل نمود که ارزش‌ها تنها در صورتی بر رفتار تأثیر می‌گذارند که فعال شوند، فعال‌سازی ارزش معمولاً از ویژگی‌های محیطی مرتبط با ارزش ناشی می‌شود که ارزش را برجسته می‌کند (شوارتز و بوتنکو^۲، ۲۰۱۴)، بنابراین ارزش‌ها اهداف ذهنی و تغییرپذیر هستند (روسو، دانیونی، زاگرن، و بارنی^۳، ۲۰۲۲) که می‌تواند به عنوان عامل باثبات در تعیین دلزدگی زناشویی نباشد. از نگاهی دیگر قدرت، پیشرفت و لذت جویی به عنوان ابعاد اصلی ارزش‌های انسانی این احتمال را القا می‌نماید که نوعی از عدم توازن قدرت و مسئولیت را در زندگی زناشویی به وجود آورد.

یافته دوم این پژوهش نشان داد که ارزش‌های انسانی به نستوهی روانشناختی اثر مستقیم داشت که با پژوهش‌های ایلمن و سوروکو (۲۰۲۲)، بهمنی و همکاران (۲۰۲۲)، مظهری و سهرابی (۲۰۱۸)، شجاعی، شجاعی، دستجردی و خورشیدزاده (۲۰۱۵)، الهی و همکاران (۱۴۰۰)، نکوکرداران و همکاران (۱۴۰۰)، روشن‌نژاد و همکاران (۱۳۹۸) و زالی و همکاران (۱۳۹۸) همسو بود. در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت ارزش‌های پیشرفت، خود رهنمود دهی، تحریک طلبی، سنت، همنوایی و امنیت نقش مهمی در بهزیستی عاطفی دارند (ساگیو^۴ و شوارتز، ۲۰۰۰)، به طوری که نقش این ارزش‌ها در نستوهی افراد قابل مشاهده است. جردن، کمپبل و فولینگستاد^۵ (۲۰۱۰) نشان داد افرادی که بهزیستی بالایی داشتند، نمره‌های بالاتری در ارزش‌های خود رهنمود دهی، تحریک طلبی، لذت جویی و خیرخواهی دارند. بنابراین ارزش‌های انسانی مهارت‌هایی را در فرد ایجاد می‌کنند که از طریق آن فرد را برای درگیری با مشکلات زندگی آماده می‌کند. ارزش‌های انسانی به سبب توجه به مفاهیمی انسان دوستانه و تکیه بر خوشبختی انسان همواره برای راهبردهای زمینه ساز خوشبختی انسان اهمیت والایی قائل می‌شوند و نظر به اینکه بحران و دشواری همواره با تهدید خوشبختی انسان شرایط گرایش به استفاده از سبک‌های مقابله از جمله نستوهی روانشناختی را فراهم می‌نماید به طوری که مفهوم ارزش‌های انسانی به افزایش رغبت جهت تقویت مکانیزم‌های کنترل جهت حل بحران، تعهد مسئولانه نسبت به انجام فعالیت و سازگاری با چالش را موجب خواهد شد.

یافته سوم این پژوهش نشان داد که نستوهی روانشناختی بر دلزدگی زناشویی اثر منفی مستقیم دارد. این یافته را می‌توان با پژوهش‌های بهزاد پور، و همکاران (۲۰۱۸) و هدایتی و خایز (۲۰۱۵) همسو دانست. در تبیین این یافته می‌توان گفت نستوهی روانشناختی با تکیه بر مواجهه کارآمد با رویدادهای تنش‌زا،

1. Sarkki, Ficko, Miller, Barlagne, Melnykovych, Jokinen & Nijnik
2. Butenko
3. Russo, Danioni, Zagrean & Barni,
4. Sagiv
5. Jordan, Campbell & Follingstad

پیوند عاطفی عمیق و ادراک معنا از تنش، داشتن چشم‌اندازی هیجانی و تجربی به تنش و فشار (کالینینا، اسولووویا، پوپووا، لوینا، گوربونوا و ایگناتوف^۱، ۲۰۲۰) باعث می‌شود زوجین هنگام تجربه تعارض زناشویی و رویدادهای بار عاطفی منفی در زندگی زناشویی توان بالایی در آسیب‌زدایی تنیدگی روابط زناشویی و بازسازی رابطه مطلوب زناشویی کسب نمایند. نستوهی روانشناختی بالا با افزایش مقاومت مثبت و پایدار فرد در حل مسئله، نگرش مثبت نسبت به چالش و همدلی بیشتر با همسر، لایه محافظتی مستحکم در برابر آسیب‌های رفتاری و عاطفی ایجاد می‌نماید و از تأثیر منفی تنیدگی‌های زندگی روزمره زوجین پیشگیری می‌نماید.

نستوهی روانشناختی با تکیه بر الگویی از راهبردهای مبتنی بر تبدیل شرایط ناگوار به شرایط مطلوب، بازنگری در نگرش‌های زناشویی، کنترل عوامل دورنی و بیرونی آشفتگی زناشویی و ایجاد تصویر مثبت از تنش به مثابه‌ی روشی برای شناخت موقعیت‌های آسیب‌زا پتانسیل زوجین جهت کاهش عوامل زمینه‌ساز اختلاف زناشویی را افزایش و آنان را به راهبردهای خشنودی زناشویی مجهز می‌نماید. افراد با نستوهی روانشناختی رویدادهای زندگی را قابل پیش‌بینی و کنترل دانسته و تغییر و تحول از ویژگی‌های طبیعی زندگیشان است.

یافته چهارم این پژوهش نشان داد که نستوهی روانشناختی در رابطه ارزش‌های انسانی با دلزدگی زناشویی اثر غیر مستقیم ندارد. جهت بررسی همخوانی و ناهمخوانی این یافته با پژوهش‌های صورت گرفته براساس جستجوی پژوهشگران پژوهشی یافت نشد. در تبیین این یافته‌ها می‌توان به این مسئله اشاره نمود که علارغم اثر معنی‌دار نستوهی روانشناختی به دلزدگی زناشویی و ارزش‌های انسانی به نستوهی روانشناختی، انتظار این بود مسیر غیرمستقیم ارزش‌های انسانی به دلزدگی زناشویی از طریق نستوهی روانشناختی معنی‌دار باشد اما عدم معنی‌داری اثر ارزش‌های انسانی به دلزدگی زناشویی و ضعیف بودن اثر مسیر ارزش‌های انسانی به نستوهی روانشناختی از دلایل عدم معنی‌داری اثر غیرمستقیم است. همچنین با واکاوی مفهوم نستوهی روانشناختی می‌توان گفت ویژگی‌های چون افزایش چالش‌خواهی و احساس کنترل و تعهد با تعدیل آسیب‌های روانشناختی به بهبود و ترمیم پیامدهای منفی مربوط به روابط بین‌فردی کمک می‌کند این در حالی است که ارزش‌های انسانی مفهومی وسیع و گسترده در ارتباط با انتخاب، تفسیر و توجیه رفتار خود و دیگران در موقعیت‌های مختلف می‌باشد و بیشتر از هر چیزی جنبه نظری دارد درحالی که نستوهی روانشناختی یک راهبرد عملی جهت حل بحران تلقی می‌شود بنابراین بدیهی است که نستوهی روانشناختی قابلیت به اثرگذاری بر اثر ارزش‌های انسانی به دلزدگی زناشویی را ندارد.

امکان ایجاد تغییر داوطلبانه در ارزش‌های شخصی افراد نشان‌دهنده سیر تحولی ارزش و ماهیت تغییرپذیر آن است، براساس دیدگاه روسو و همکاران (۲۰۲۲) بررسی امکان القای تغییر ارزش داوطلبانه می‌تواند باعث ایجاد تغییر مثبت مداوم در نگرش‌ها و رفتار شود، به نظر می‌رسد شرایطی روانی و اجتماعی که نمونه پژوهش تجربه کرده است، زمینه کاهش و یا غیرفعال شدن سیستم ارزش‌ها را در پی داشته است. از طرفی می‌توان به این مسئله اشاره کرد که در تعیین سلامت به صورت عام و

سلامت زناشویی به صورت خاص عامل مهم حمایت اجتماعی است به طوری که محمودیان، صفریان، هاشم زاده، میر محمد و رضوانی (۲۰۱۵) نشان دادند که افرادی که قادر نیستند با تکیه بر ویژگی‌های شخصیتی و ارزشی خود بر شرایط استرس‌زا فائق آیند نیاز دارند از سوی خانواده، دوستان و یا اشخاصی که برای آنها مهم هستند، مورد حمایت قرار بگیرند، این در حالی است که ارزش‌های انسانی با مفهوم حمایت اجتماعی تفاوت ساختاری و کارکردی زیادی دارد.

این پژوهش در شهر کرمانشاه صورت گرفته است باید در تعمیم پذیری آن با احتیاط عمل نمود، از دیگر محدودیت‌های این پژوهش می‌توان به استفاده از پرسش نامه خود سنجی و عدم کنترل عوامل جمعیت شناختی (مدت زمان ازدواج و ازدواج فامیلی) و عوامل مرتبط با حمایت اجتماعی اشاره کرد. پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی به روش ترکیبی کمی-کیفی با کنترل عوامل ذکر شده پرداخت، همچنین با توجه به اثر نستوهی روانشناختی بر دلزدگی زناشویی پیشنهاد می‌شود به تدوین پروتکل آموزشی مبتنی بر نستوهی روانشناختی جهت کاهش دلزدگی زناشویی اقدام شود.

منابع

ژیان، فرشاد، عظیمی گروسی، صمد، و حیدری، سعید (۱۳۹۵). **بررسی تحلیلی نظام ارزش‌ها در خانواده‌های با طلاق عاطفی و خانواده‌های عادی**. دومین همایش ملی سبک زندگی و خانواده پایدار، تهران.

سیفی قوزلو، سید جواد، حمیدی، امید، شریفی، گشاو، و خلیلی، شیوا (۱۳۹۴). رابطه بین اخلاق، ارزش‌های شخصی و رضایت زناشویی در بین زوجین در شهر مغان. **مشاوره و روان درمانی خانواده**، ۱۵(۱)، ۱۳۰-۱۱۶. نکوکرداران، منیره، ایزدی، مهشید، و مردانی، مژگان (۱۴۰۰). رابطه بهزیستی روانشناختی و سرسختی روانشناختی با صمیمیت زناشویی در زنان متأهل شهر قم. **فصلنامه تعالی مشاوره و روان درمانی**، ۱۰(۴۰)، ۲۸-۱۸.

زالی، زهرا، احمدی، صدیقه، و صرامی، غلامرضا (۱۳۹۸). نقش واسطه‌ای بخشودگی زناشویی در رابطه میان نستوهی روان شناختی با بی‌رمقی زناشویی. **آسیب‌شناسی، مشاوره و غنی‌سازی خانواده**، ۵(۱)، ۱۲۴-۱۰۷.

الهی، محمد، ملائی، فاطمه، جلالی ریگی، مهتری، فولادی، محسن، و مومن جو، نرگس (۱۴۰۱). نقش پایبندی به سبک زندگی اسلامی و سرسختی روانشناختی در میزان تعارضات زناشویی. **سبک زندگی اسلامی با محوریت سلامت**، ۶(۲)، ۱۹-۱۱.

روشن نژاد، نجمه، بیان فر، فاطمه‌هو، و طالع پسند، سیاوش (۱۳۹۸). پیش‌بینی سازگاری زناشویی زوج‌های جوان بر مبنای ویژگی‌های شخصیتی، تمایز یافتگی خود و سرسختی. **روانشناسی بالینی**، ۱۱(۱)، ۹۳-۱۰۷.

دلخمش، محمد تقی، و احمدی مبارکه، مهرناز (۱۳۹۰). محتوا و ساختار ارزش‌ها در نوجوانان ایرانی. **روانشناسی تحولی: روانشناسان ایرانی**، ۸(۲۹)، ۲۸-۵.

- Aspara, J., Wittkowski, K., & Luo, X. (2018). Types of intelligence predict likelihood to get married and stay married: Large-scale empirical evidence for evolutionary theory. *Personality and Individual Differences*, 122(18), 1-6.
- Behzadpour, S., Motahri, Z. S., & Sohabi, F. (2018). Predicting of achievement motivation based on hardiness and social support in female students. *Quarterly Educational Psychology*, 14(49), 139-151.
- Bhamani, S. S., Zahid, N., Rizvi, A., Shaheen, F., Shah, N. Z., Sachwani, S., ... & Asad, N. (2022). A dyadic approach to depression, resilience and quality of life on marital adjustment among infertile couples in Karachi, Pakistan: A cross-sectional study. *International Journal of Nursing Practice*, 18(22), 1-12.
- Candemir Karaburç, G., & Tunç, E. (2020). Problematic İnternet use, marital adjustment, couple burnout and basic psychological need satisfaction levels of married individuals. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(55), 1695-1721.
- Carneiro, A., e Sousa, H. F. P., Dinis, M. A. P., & Leite, Â. (2021). Human values and religion: Evidence from the european social survey. *Social Sciences*, 10(2), 66- 75.
- Chi, P., Wu, Q., Cao, H., Zhou, N., & Lin, X. (2020). Relationship-oriented values and marital and life satisfaction among Chinese couples. *Journal of Social and Personal Relationships*, 37(8-9), 2578-2596.
- Dunham, S. M. (2016). Emotionally focused couple therapy: An interview with Scott Woolley, PhD. *The Family Journal*, 24(1), 95-100.
- Graff, H. J., Christensen, U., Poulsen, I., & Egerod, I. (2018). Patient perspectives on navigating the field of traumatic brain injury rehabilitation: a qualitative thematic analysis. *Disability and rehabilitation*, 40(8), 926-934
- Hedayati, M., & Khaeez, P. (2015). The relationship between psychological hardiness and achievement motivation. *International journal of research in social sciences*, 5(15), 1-9.
- Hosseini, S. M., Hesam, S., & Hosseini, S. A. (2022). Relationship of Hardiness Components to General Health, Spiritual Health, and Burnout: The Path Analysis. *Iranian Journal of Psychiatry*, 17(2), 196-205.
- İlmen, Z., & Sürücü, A. (2022). The Predictive Relationship Between Marital Adjustment, Psychological Birth Order, and Psychological Resilience of Married Individuals. *The Family Journal*, 7(2022), 1-12.
- Jordan, C. E., Campbell, R., & Follingstad, D. (2010). Violence and women's mental health: the impact of physical, sexual, and psychological aggression. *Annual review of clinical psychology*, 6(10), 607-628.
- Kalinina, N. V., Solovyova, A. V., Popova, T. A., Levina, I. D., Gorbunova, L. N., & Ignatov, S. (2020). A phenomenon of hardiness as an integral feature of personal potential. *Cypriot Journal of Educational Sciences*, 15(5), 1354-1367.
- Kobasa, S. C., Maddi, S. R., & Zola, M. A. (1983). Type A and hardiness. *Journal of behavioral medicine*, 6(1), 41-51.
- Kobasa, S.C. (1982). Commitment and coping in stress resistance among lawyers, *Journal of Personality and Social Psychology*, 42(8), 797-717.

- Leikasa, S., Ilmarinena, V.J., Verkasalo, M., Vartiainen, H.L. & et al. (2018). Relationship satisfaction and similarity of personality traits, personal values, and attitudes. *Personality and Individual Differences* .123(18) ,191–198.
- Mahmoudian, H., Safarian, H., Hashemzadeh Vaez, H., Mir Mohammad Tabar, S. A., & Rezvani Far, S. (2015). Studying the relation between life orienting and advancement goals with students' life satisfaction. *Educational Psychology*, 11(35), 123-135.
- McDonald, J. E., Faytol, A. L., Grau, P. P., Olson, J. R., Goddard, H. W., & Marshall, J. P. (2020). Compassion and values influence marital quality amongst couples in three US states. *Couple and Family Psychology: Research and Practice*, 9(2), 49-59.
- Mert, A. (2018). The Predictive Role of Values and Perceived Social Support Variables in Marital Adjustment. *Universal Journal of Educational Research*, 6(6), 1192-1198
- Nyong Asuquo, P. & Ebi Maliki, A. (2007). Values Orientation and Marital Conflict Resolution: Implication for Marriage Counselling. *Stud. Tribes Tribals*, 5(1), 59-63.
- Pamuk, M., & Durmuş, E. (2015). Investigation of burnout in marriage. *Journal of Human Sciences*, 12(1), 162-177.
- Pines, A. M., Neal, M. B., Hammer, L. B., & Icekson, T. (2011). Job burnout and couple burnout in dual-earner couples in the sandwiched generation. *Social Psychology Quarterly*, 74(4), 361-386.
- Pines, J. (1996). Cell cycle: reaching for a role for the Cks proteins. *Current Biology*, 6(11), 1399-1402.
- Pirmoradi, F., Ahmadian, H., Karami, J., & Yarahmadi, Y. (2018). Development and testing of the relationship model of basic psychological needs on the meaning of life through the mediating roles of the psychological capital and human values. *Journal of Fundamentals of Mental Health*, 21(1), 43-52.
- Russo, C., Danioni, F., Zagrean, I., & Barni, D. (2022). Changing personal values through value-manipulation tasks: a systematic literature review based on Schwartz's theory of basic human values. *European Journal of Investigation in Health, Psychology and Education*, 12(7), 692-715.
- Sagiv, L., & Schwartz, S. H. (2000). Value priorities and subjective well-being: Direct relations and congruity effects. *European journal of social psychology*, 30(2), 177-198.
- Sarkki, S., Ficko, A., Miller, D., Barlagne, C., Melnykovich, M., Jokinen, M., ... & Nijnik, M. (2019). Human values as catalysts and consequences of social innovations. *Forest policy and economics*, 104(19), 33-44.
- Schwartz, S. H. (1992). Universals in the content and structure of values: Theory and empirical tests in 20 countries. In M. Zanna (Ed.), *Advances in experimental social psychology*, 25(1) ,1–65.
- Schwartz, S. H. (2006). Les valeurs de base de la personne: Théorie, mesures et applications [Basic human values: Theory, measurement, and applications]. *Revue Française de Sociologie*, 47(6), 249–288.
- Schwartz, S. H., & Butenko, T. (2014). Values and behavior: Validating the refined

- value theory in Russia. *European journal of social psychology*, 44(7), 799-813.
- Sivrikaya, M. H. (2019). The role of psychological hardness on performance of scissors kick. *Journal of Education and Training Studies*, 6(12), 70-74.
- Wolf, L. J., Haddock, G., Manstead, A. S., & Maio, G. R. (2020). The importance of (shared) human values for containing the COVID-19 pandemic. *British Journal of Social Psychology*, 59(3), 618-627.
- Wu, R., Liu, Z., Guo, Q., Cai, M., & Zhou, J. (2020). Couple similarity on personality, moral identity and spirituality predict life satisfaction of spouses and their offspring. *Journal of Happiness Studies*, 21(3), 1037-1058.
- Zelizer, V. A. (2018). Human values and the market: The case of life insurance and death in 19th-century America. In *The sociology of economic life*. (pp. 125-140). Routledge.
- Zhao, J., Song, F., Chen, Q., Li, M., & et al. (2018). Linking shyness to loneliness in Chinese adolescents: The mediating role of core self-evaluation and social support. *Personality and Individual Differences*, 125(18), 140-144.